

Anlatıyı Kontrol Etme: Çağdaş Hasbara, Dijital Propaganda ve İsrail-Filistin Çatışmasında Algının Psikolojisi

Modern çatışmalarda bilgi artık savaşın arka planı değil, bizzat *savaştır*. Görüntüler, kelimeler, hashtag'ler ve algoritmalar artık bombalar ve kurşunlar kadar kesin bir şekilde silah olarak işlev görüyor. Savaş alanı sadece Gazze, Batı Şeria veya BM koridorları değil; aynı zamanda telefon ekranınız, haber akışınız ve duygusal reflekslerinizdir. Mücadele sadece toprak üzerinde değil, **gerçek, hafıza ve ahlaki algı** üzerinedir. Ve bu alanda, İsrail'in propaganda sistemi - **Hasbara** olarak bilinen - dünyadaki en gelişmiş ve agresif anlatı operasyonlarından biri olarak ortaya çıktı.

Geleneksel olarak "açıklama" olarak çevrilen *Hasbara*, kendini kamu diplomasisi olarak sunar: İsrail'in eylemlerini küresel topluluğa "açıklama" çabası. Ancak pratikte, devlet destekli kapsamlı bir psikolojik ve dijital etki operasyonu olarak işlev görür. Amacı sadece ikna etmek değil, **hikayeyi kontrol etmek** - kimin mağdur ya da saldırgan, meşru ya da suçlu, insan ya da harcanabilir olarak görüleceğini belirlemektir.

Son iki yılda, İsrail'in Gazze'ye yoğunlaşan saldırısı ve küresel dijital aktivizmin yükselişiyle birlikte, Hasbara yeni bir aşamaya girdi. Artık basın bültenleri veya devlet medyasıyla sınırlı değil, şimdi **algoritmalar, influencer ağları, dezenformasyon kampanyaları ve kurumsal yaptırımlar** aracılığıyla işliyor. **X (eski adıyla Twitter)** ve **TikTok** gibi platformlar, bir zamanlar demokratikleştirici alanlar olarak hayal edilmişken, acıların görünürlüğüne ve direnişin meşruiyetinin algoritmik olarak silindiği dijital savaş alanlarına dönüştü.

Aynı zamanda, **Larry Ellison** gibi güçlü milyarderler, Oracle ve Skydance/Paramount aracılığıyla hem TikTok hem de geleneksel medya üzerinde büyük bir etkiye sahip olarak, ideolojik uyumu tepeden aşağıya dayatıyor. Filistin yanlısı sesler giderek sadece devlet sansürüyle değil, aynı zamanda **işveren politikaları, algoritmik bastırma** ve dünyayı anlamak için kullandığımız platformlara gömülü **psikolojik manipülasyon** ile susturuluyor.

Ancak tüm bunlara rağmen, gerçek direniyor.

Tanık ifadeleri, dijital arşivler ve küresel bilinç, Hasbara illüzyonuna direnmeye ve onu kırmaya başladı. Bu çalışmanın amacı, okuyucuları **belgelemek, ifşa etmek** ve bu illüzyonu anlamak ve ona meydan okumak için gerekli araçlarla **donatmaktır** - bu illüzyon gerçekliğin kendisi haline gelmeden önce.

Hasbara'nın Evrimi - Soğuk Savaş Diplomasisinden Dijital Hakimiyete

“Hasbara” (הסברה) İbranice’de kelimenin tam anlamıyla “açıklama” anlamına gelir. Yüzeyde, bu terim açıklık veya kamu diplomasisi anlamına gelir - İsrail’in kendini dünyaya “açıklaması” çabası. Ancak Hasbara sadece açıklayıcı değil; **performans gösteren, önleyici ve manipülatiftir**. İsrail’in, özellikle Filistin işgali bağlamında, küresel anlatıları kontrol etmek için tasarlanmış koordineli bir propaganda çerçevesidir.

Geleneksel halkla ilişkilerden farklı olarak, Hasbara **militarize edilmiş ve kurumsallaşmıştır**, güvenlik devletine kökleşmiştir ve platformlar, diller ve disiplinler arasında uygulanır. Bu, bir tartışmayı kazanmakla ilgili değil, tartışma başlamadan önce **gerçekliğin koşullarını tanımlamakla** ilgilidir.

Kökenleri: Siyonist Savunuculuktan Devlet Propagandasına

Hasbara’nın tohumları, 1948’de İsrail’in kuruluşundan çok önce ekildi. 20. yüzyılın başlarında Siyonist liderler, Batı kamuoyunu şekillendirmenin önemini fark ettiler. Chaim Weizmann ve Theodor Herzl gibi isimler sadece diplomatlar değil, aynı zamanda **anlatı girişimcileriydi**, İngiliz ve Amerikan elitlerini Siyonizm’in modern, medeni bir proje olduğuna, kolonyal bir proje olmadığına ikna etmeye çalıştılar.

İsrail devletinin kurulmasından sonra, Hasbara daha resmi bir rol üstlendi. Soğuk Savaş boyunca, İsrailli yetkililer devleti düşman bir Arap bölgesinde liberal bir demokrasi karakolu olarak çerçeveledi, Amerikan değerleri ve Sovyet etkisi korkularıyla uyum sağladılar.

Erken Hasbara hedefleri şunlardı:

- **Nakba**’nın (1948’de 700.000’den fazla Filistinlinin zorla yerinden edilmesi) meşrulaştırılması
- 1967’de Batı Şeria, Gazze ve Doğu Kudüs’ün işgalinin “savunma savaşı” olarak yeniden markalanması
- 1982 Lübnan Savaşı ve intifada baskıları gibi askeri eylemlere yönelik eleştirilerin savuşturulması

Bu dönemlerin her birinde, Hasbara **Batı basını, diplomatik müttefikler ve Yahudi diasporası kurumlarına** dayanarak İsrail’in olaylara ilişkin versiyonunu yükseltti. İsrail’i küçük, kuşatılmış ve ahlaki açıdan üstün olarak tasvir etti - ezici askeri güce sahip olmasına rağmen.

Kurumsallaşma: Hasbara Bürokrasisinin Yükselişi

1970’ler ve 80’lerde Hasbara, İsrail devletinde resmi bir hal aldı. **Dışişleri Bakanlığı, Stratejik İşler Bakanlığı ve İsrail Savunma Kuvvetleri (IDF) sözcü birimleri**, uluslararası kamuoyunu şekillendirmeye odaklanan propaganda kolları geliştirdi.

Önemli gelişmeler şunlardı:

- Dışişleri Bakanlığı bünyesinde **Hasbara Departmanı**’nın kurulması
- İsrailli diplomatlar ve askerler için “anlatı disiplini” eğitim programları

- **AIPAC** ve bağlantılı lobilerin ABD medya mesajlarını koordine etmek için kullanılması
- PR firmaları, düşünce kuruluşları ve büyük ABD medya kuruluşlarıyla ortaklıklar

Bu sadece İsrail'i iyi bir ışıkta göstermekle ilgili değildi - **Filistin direnişini gayrimeşrulaştırmak**, eleştirileri antisemitizm olarak yeniden çerçevelemek ve Batı başkentlerinde siyasi karar alma süreçlerini etkilemekle ilgiliydi.

Hasbara El Kitabı: Propagandanın Uygulaması

2000'lere gelindiğinde, Hasbara geleneksel diplomasiden **kitle medya etkisi ve dezenformasyon tekniklerine** doğru ilerledi. Bu dönemden önemli bir eser, erken internet çağında İsrail savunucuları arasında yaygın olarak dolaşan "**Hasbara El Kitabı**"dır.

El kitabı, şu gibi retorik stratejiler sunar:

- **Puan toplama vs. gerçek arayışı:** Her zaman tartışmayı kazanmayı hedefle, konuyu açıklamayı değil
- **Duygusal çağrılar:** Korku, suçluluk ve travma uyandır (örneğin, Holokost veya terörizme sürekli atıfta bulunma)
- **Yönlendirme:** İsrail'in eylemlerine meydan okunduğunda, Hamas, İran veya antisemitizme yönel
- **İtibarsızlaştırma ve gayrimeşrulaştırma:** Mesajı değil, mesajı ileteni, özellikle eleştirmenleri, gazetecileri ve akademisyenleri hedef al

Bu taktikler devlet aktörleriyle sınırlı değildir. Artık **öğrenci grupları, diaspora örgütleri ve çevrimiçi gönüllüler** aracılığıyla yayılarak küresel bir dijital propagandacılar ordusu oluşturuyor.

Hasbara 2.0: Dijital Dönüşüm

Gerçek dönüşüm 2010'larda geldi ve 2020'lerde hızlandı. Geleneksel medya etkisini kaybederken sosyal medya hakimiyet kazandıkça, Hasbara bir dönüş yaptı. **Influencer kampanyaları, yapay zeka moderasyonu, algoritmik mühendislik ve gerçek zamanlı dijital dezenformasyon** üzerine odaklanmaya başladı.

Önemli gelişmeler şunlardır:

- IDF'nin "**Sözcü Birimi**"nın hava saldırılarını kahramanlık olarak yeniden çerçeveleyen viral TikTok'lar oluşturması
- WhatsApp ve Telegram'da koordine edilen sivil "Hasbara savaşçıları"nın Filistin yanlısı gönderileri toplu olarak bildirmesi
- İsrail hükümetinin, özellikle şiddet dönemlerinde platformları pro-İsrail içeriğiyle doldurmak için **milyon dolarlık dijital kampanyalar** finanse etmesi
- 2019'da İsrail Bakanlığının "gayrimeşrulaştırma kampanyalarını" hedef alan gizli bir sosyal medya operasyonu için 3 milyon NIS teklif eden ihalesi

Bu çabalar, analistlerin **Hasbara 2.0** adını verdiği bir propaganda rejimiyle sonuçlandı - platform çağında **hız, viralite ve duygusal manipülasyonun** gerçeklerden veya

politikadan daha önemli olduğu bir rejim.

Platform Olarak Propaganda - Hasbara X'i (eski adıyla Twitter) Nasıl Ele Geçirdi

Elon Musk'un 2022 sonunda Twitter'ı satın alıp **X** olarak yeniden markalaştırmasıyla, platform yeni bir ideolojik aşamaya girdi. "Özgür konuşma" cenneti olarak pazarlanan X, hızla daha partizan bir şeye dönüştü: **devletle uyumlu bilgi savaşı için bir savaş alanı**, İsrail'in Hasbara aygıtının mesajlarını yükseltmek, muhalefeti bastırmak ve İsrail-Filistin çatışmasına dair kamu algısını gerçek zamanlı olarak şekillendirmek için verimli bir zemin buldu.

Twitter uzun süredir önyargı ve moderasyon asimetrileriyle sorun yaşasa da, Musk sonrası dönem **devletle bağlantılı anlatı mühendisliğinde** dramatik bir tırmanışa işaret ediyor - İsrail hükümeti, IDF ve bağlantılı ağlar, platform değişikliklerinden, liderlik sempatilerinden ve algoritmik opaklıktan tam anlamıyla yararlanarak baskın bir perspektifi kökleştirdi.

Platformmdan Vekile: X Hasbara Hedefleriyle Nasıl Hizalandı

7 Ekim 2023 Hamas saldırılarının ardından ve İsrail'in Gazze'ye yönelik müteakip saldırısıyla birlikte, Hasbara operasyonları tam gaz çalışmaya başladı. Aynı zamanda, X **yapısal olarak bu çabalarla hizalandı**:

Algoritmik Önyargı

- **Pro-İsrail içeriği görünürlükte patlama yaptı**, genellikle düşük etkileşime rağmen abartılı erişim aldı.
- **Filistin yanlısı gönderiler gömüldü**, gölge yasaklandı veya "terörizmi destekleyen" olarak işaretlendi, hatta gazeteciler veya akademisyenler tarafından paylaşılsa bile.
- **#Gaza gibi trend konular**, Gazze'de yoğun bombardıman ve sivil ölümleri dönemlerinde platformun görünürlük araçlarından gizemli bir şekilde kayboldu.

Elon Musk'un Onayları

- Musk kişisel olarak **dezenformasyon yayan veya aşırı partizan pro-İsrail içeriği paylaşan hesapları** yükseltti.
- İsrail etki ağlarıyla bağlantılı figürleri platforma taşıdı, özellikle kritik askeri operasyonlar sırasında IDF mesajlarını tekrarlayanları.
- Çoğu durumda, Musk bizzat Hasbara konuşma noktalarını yineledi, İsrail'e yönelik eleştirileri güvenlik tehditleri veya "aşırılıkçı propaganda" olarak yeniden çerçeveledi.

Sansürü Kolaylaştıran Politika Değişiklikleri

- "Topluluk notları" özelliği, bağlam eklemek için tasarlanmış olsa da, genellikle **Filistin yanlısı sesleri baltalamak için silah olarak kullanıldı**.
- **Toplu askıya almalar**, Gazze'deki olayların gerçek zamanlı görüntülerini paylaşan gazetecileri, sanatçıları ve hatta hayatta kalanları hedef aldı.

- Muhalif sesler genellikle itiraz veya açıklama olmaksızın “dezenformasyon” olarak etiketlendi.

Bu yapısal değişiklikler birlikte, kullanıcıların “**Hasbara Akışı**” adını verdiği bir şeyi yarattı - yalnızca vahşi bir çatışmanın bir tarafının sürekli olarak görüldüğü ve diğerine yönelik empatinin algoritmik olarak cesaretinin kırıldığı manipüle edilmiş bir gerçeklik versiyonu.

Dijital Tugaylar ve İçerik Taşkını

Hasbara’nın X üzerindeki başarısı asla sadece algoritmalara dayanmadı. **Koordineli** insan müdahalesi büyük bir rol oynadı.

Dijital Tugaylar:

- Gönüllüler ve ücretli Hasbara influencer’ları, **Filistin yanlısı hesapları toplu olarak bildirmek** için ağlar halinde çalışıyor.
- Bu ağlar, **yorumları senaryolu konuşma noktalarıyla dolduruyor**, konuları tacizle raydan çıkarıyor ve bir kez viral olduğunda düzeltilmesi zor olan dezenformasyonu yayıyor.

Taşkın Stratejisi:

- Yüksek profilli anlarda (örneğin, hastane bombalamaları, BM kararları), X **pro-İsrail infografiklerle**, yapay zeka tarafından üretilen içerikle veya IDF askerlerini isteksiz insani yardım görevlileri olarak tasvir eden duygusal olarak manipülatif videolarla dolduruluyor.
- Amaç sadece ikna etmek değil, **hacim kontrolüdür**. Eleştirel gönderileri sırf doygunlukla boğmak.

Bu uygulama **devlet ortaklıklarıyla** destekleniyor. İsrail hükümeti, sosyal medya propagandasına yatırım yaptığını belgelemiştir, bunlar arasında:

- Batı izleyicilerini hedefleyen 145 milyon dolarlık bir kamu diplomasisi kampanyası.
- 2019’da dijital etki operasyonları için milyonlarca şekel teklif eden bir ihale.
- Netanyahu’nun sosyal medyayı ABD kamuoyunu şekillendirmede bir “silah” olarak kullanma planlarını açıkça kabul etmesi.

Anlatı Çerçeveleme: Mağduriyetten Ahlaki Meşrulaştırmaya

X’in Hasbara amplifikatörüne dönüşmesi, çatışmanın **anlatı çerçevelemesini** de değiştirdi:

- **İsrail sürekli mağdur olarak tasvir ediliyor**, askeri asimetri veya sivil kayıplar ne olursa olsun.
- **Filistinliler sürekli terörizmle ilişkilendiriliyor**, çocuklar veya hastaneler hakkında konuşulurken bile dil ve görsel ipuçlarıyla insanlıktan çıkarılıyor.
- **Yapısal şiddet, işgal ve apartheid görünmez kılınıyor**, her tırmanış kendiliğinden bir savunma eylemi olarak yeniden çerçeveleniyor.

Bu çerçeveler şunlar aracılığıyla yükseltiliyor:

- Bombardımanlar sırasında viral içerik paylaşan **mavi tikli influencer'lar** (genellikle ücretli).
- Askeri eyleme desteği sürdürmek için duygusal olarak ikna edici dil ve görüntüler kullanan **yapay zeka tarafından üretilen thread'ler**.
- Gazetecileri veya STK'ları Hamas'a bağlayarak itibarlarını zedelemek için **dezenformasyon taktikleri**.

Moderasyondan Manipülasyona: Platform Nötrlüğünün Ölümü

X artık bir "kent meydanı" değil. Bu, **militarize edilmiş bir bilgi sistemi**, etkileşimin tasarlandığı, görünürlüğün kontrol edildiği ve siyasi muhalefetin hem kod hem de baskıyla yönetildiği bir yerdir.

Bu, sadece İsrail-Filistin çatışması için değil, **küresel demokrasi ve dijital haklar** için tehlikeli bir emsal teşkil ediyor. Bir savaşın bir tarafı tam spektrumlu algoritmik korumadan yararlanırken, diğer taraf düşürme, yasaklar ve iftiralarla karşılaştığında, sonuç tartışma değil, **üretilmiş rızadır**.

TikTok ve Ellison Doktrini - Etki, İdeoloji ve Platform Ele Geçirme

2020'lerin başında, **TikTok** Z Kuşağı için en güçlü kültürel ve siyasi platform olarak ortaya çıktı. Küresel olarak bir milyardan fazla, yalnızca ABD'de 150 milyondan fazla kullanıcısıyla, TikTok sadece anlatıların paylaşıldığı değil, *hiss edildiği* bir alan haline geldi. Savaş, ayaklanma veya adaletsizlik zamanlarında, hızlı, filtresiz ve duygusal olarak doğrudan görsel tanıklıkların ön saflarında yer aldı.

Tam da bu ham güç, TikTok'u hükümetler, şirketler ve Hasbara gibi güçlü anlatı rejimleri için bir tehdit haline getirdi.

Başlangıçta, ABD'nin TikTok üzerindeki denetimi, Çin teknoloji devi **ByteDance**'in sahipliği nedeniyle **veri gizliliği ve Çin Komünist Partisi etkisi korkularına** odaklandı. Ancak 2025'te bu endişe, TikTok'un ABD operasyonlarının %80'inin **Amerikan yatırımcı konsorsiyumuna** satılmasıyla "çözüldü"; **Oracle** - pro-İsrail milyarder **Larry Ellison** liderliğinde - TikTok'un **algoritma ve veri altyapısını** denetleme liderliğini üstlendi.

Ancak bunu takip eden şey, nötrlüğün veya sivil özgürlüğün restorasyonu olmadı.

Bunun yerine, **TikTok ideolojik bir yaptırım kolu haline geldi**, özellikle **İsrail devlet çıkarları**, ABD dış politika anlatıları ve milyarder kültürel etkisiyle hizalı olarak.

Bir İmparatorluğu Diğeriyle Değiştiren Satın Alma

Eylül 2025'te, iki partili baskı ve Trump dönemi bir yürütme emriyle, TikTok'un ABD operasyonları etkili bir şekilde ele geçirildi ve Amerikan teknoloji elitlerine teslim edildi. Larry Ellison'ın **Oracle**'ı veri yönetimi ve algoritmik denetimi devraldı - ulusal güvenlik şahinleri ve iş medyası tarafından kutlanan bir karar.

Ancak Çin devlet etkisini Ellison'ın ideolojik imparatorluğuyla takas ederek, ABD TikTok'u "siyasetleştirmedi" - sadece platformun sadakatini **yeniden yönlendirdi**. Ve bu sadakat nötr değil.

Ellison sadece bir iş insanı değil. O:

- **İsrail ve IDF'nin açık bir destekçisi**
- **Pro-İsrail siyasi lobiler ve askeri programların büyük bir finansörü**
- Oğlunun **Paramount Global**'ı (CBS, Showtime ve geniş bir Amerikan medya yelpazesini içerir) ele geçirmesinin mali mimarı

Kısacası, Ellison'ın etkisi şunları kapsar:

- **Büyük Teknoloji** (Oracle)
- **Sosyal Medya** (TikTok, Oracle'ın altyapısı aracılığıyla)
- **Ana Akım Medya** (Paramount/CBS)
- **ABD Siyaseti** (Trump'ın büyük bir bağışçısı, Marco Rubio ile bağlantıları olan, diğerleri arasında)

O sadece bilgi sistemini şekillendirmiyor - ona **sahip**.

Ellison Doktrini: Kurumsal Kültür Olarak İdeolojik Kontrol

2023'teki Gazze savaşının tırmanışından sonra, Oracle'dan gelen iç raporlar yüzeye çıkmaya başladı. Bunlar, özellikle Oracle TikTok'un operasyonlarını devralmaya hazırlanırken, Ellison'ın etkisi altında rahatsız edici bir **kurumsal kültür değişimi** olduğunu ortaya koydu.

Önemli gelişmeler şunlardı:

- Yöneticilerin şirket kültürüne **"İsrail sevgisi"**nin gömülmesini talep etmesi
- İsrail askeri eylemleri hakkında endişe ifade eden çalışanların **kurumsal ruh sağlığı kaynaklarına** yönlendirilmesi
- Filistin yanlısı çalışanların görüşleri nedeniyle **disiplin baskısı** veya misillemeyle karşılaşması
- 2025 başında Oracle çalışanlarının, şirketin İsrail askeri teknolojisi ve sansür operasyonlarıyla derinleşen bağlarını protesto eden açık mektubu

Bu uygulamalar sadece önyargıyı yansıtmıyor - **otoriter koşullandırmayı** çağırıyor: pro-İsrail dünya görüşünden sapmanın istikrarsızlık, karışıklık veya sadakatsizlik belirtisi olduğu fikri.

Bu ürpertici ortam, TikTok'un kendisindeki değişikliklerle yansıtıldı.

TikTok'ta Sansür: Sessiz, Hedefli ve Etkili

Oracle'ın TikTok'un algoritmasını ve altyapısını devralmasından bu yana, kullanıcılar Filistin yanlısı sesleri etkileyen bir dizi baskı taktiği bildirdi:

Görünürlük Azalması

- İsrail hava saldırıları, sivil ölümleri veya Gazze'den tanıklıklar belgeleyen gönderiler, satın alımdan önceye kıyasla **belirgin şekilde daha düşük etkileşim** aldı.
- **#FreePalestine** veya **#CeasefireNow** gibi hashtag'ler aralıklı olarak kısıtlandı veya aranamaz hale getirildi.
- "Grafik" veya "yanıltıcı" olarak işaretlenen videolar **kaldırıldı veya kısıtlandı** - doğrulanmış veya gazeteciler tarafından paylaşılmış olsa bile.

Hedefli Hesap Eylemleri

- Önde gelen Filistinli yaratıcılar ve aktivistler **gölge yasaklar**, hesap askıya almaları ve uyarı olmadan içerik kaldırmaları bildirdi.
- Gazze'den haber paylaşan doğrulanmış hesaplar, özellikle aktif bombardıman dönemlerinde **erişimlerinin dramatik bir şekilde düştüğünü** gördü.

Propaganda Tanıtımı

- Hasbara tarzı infografikler ve influencer yorumları dahil pro-İsrail içeriği, **Sizin İçin akışlarında daha belirgin şekilde öne çıktı**.
- İsrail hükümetiyle bağlantılı kampanyalardan gelen sponsorlu gönderiler, bazen eğitici veya insani olarak çerçevelenerek **Amerikan izleyicilere yönlendirildi**.

Bu **içerik asimetrisi**, X'te gözlemlenen benzer dinamikleri yansıtıyor - ancak TikTok'un **daha genç kullanıcılar** arasındaki erişimi bunu özellikle tehlikeli kılıyor. Platform, **seçici görünürlüğün** normal, kabul edilebilir veya "doğru" görülenin ahlaki sınırlarını dikte ettiği bir **ideolojik şekillendirme alanı** haline geldi.

Algoritmik Nötrlükten İdeolojik Savaşa

TikTok bir zamanlar Filistinliler de dahil olmak üzere temsil edilmeyen seslerin duyulabileceği bir platform olarak görülüyordu. Şunlar için bir sahneydi:

- Bombalamaların ham görüntüleri
- İşgal altındaki bölgelerden kişisel tanıklıklar
- Ana akım haber önyargılarını aşan viral dayanışma hareketleri

Ancak Oracle ve Ellison altında, platformun ideolojik hizası değişiyor. Bu sadece görünürlükle ilgili değil - **değer kodlamasıyla** ilgili:

- İsrail askerleri koruyucu olarak tasvir ediliyor.
- Filistinliler - açıkça veya dolaylı olarak - tehdit olarak gösteriliyor.
- Acılar, bir tür kederi tercih edecek şekilde algoritmik olarak kürate ediliyor.

Bu, **ölçekte anlatı mühendisliğidir** - ve "içerik moderasyonu" ve "marka güvenliği" kisvesi altında yürütülüyor.

Ellison'ın Medya İmparatorluğu: Anlatı Duvarını Güçlendirme

TikTok'un ele geçirilmesi, Ellison'ın daha geniş medya konsolidasyon stratejisinin yalnızca bir düğümüdür. Skydance Media ve **Paramount Global**'ın satın alınmasıyla, Ellison ailesi

artık şunları kontrol ediyor:

- CBS News
- Showtime
- Comedy Central
- Nickelodeon
- Paramount Pictures
- Küresel akış platformları

Oracle ve TikTok ile birlikte, Ellison'ın etkisi neredeyse **her büyük bilgi tüketim ortamını** kapsıyor, çocuk programlarından kurumsal veritabanlarına ve viral video platformlarına kadar.

Derin siyasi bağları ve ideolojik katılığıyla, bu sadece medya sahipliği değil - **anlatı tekelleşmesidir**. Ve bu, savaşı temizlemek, muhalefeti disipline etmek ve izin verilen empatinin sınırlarını tanımlamak için kullanılıyor.

Hasbara'nın Psikolojik Etkileri - Algoritmalar, Kaygı ve Kamu Duygusunun Şekillendirilmesi

Propagandanın gücü sadece söylediklerinde değil, **zihinde neler yaptığında** yatıyor.

Çağdaş Hasbara - Soğuk Savaş'tan kalma bir kalıntı olmaktan çok uzak - **son derece gelişmiş bir psikolojik etki sistemidir**. Artık sadece devlet medyasını kontrol etmeye veya basın bültenlerini çevirmeye dayanmıyor. Şimdi **algoritmalar, arayüz tasarımları, ödül sistemleri ve sosyal geri bildirim döngülerinde** yaşıyor.

Dijital çağdaki Hasbara sadece *ikna etmeyi* değil, **koşullandırmayı** hedefliyor. Kamu duygusunu şekillendirmeyi, ahlaki refleksleri kalıplaştırmayı, muhalefeti bastırmayı ve fikir birliği algısını tasarlamayı amaçlıyor.

Duygunun Algoritmik Mühendisliği

Sosyal medya platformları, kullanıcıların gördüklerini, etkileşimi en üst düzeye çıkarmak için tasarlanmış algoritmik "akışlar" aracılığıyla kürate eder - ancak bu algoritmalar aynı zamanda hangi tür bilgilerin **ödüllendirildiğini** veya **görünmez kılındığını** belirler. Hasbara operasyonları, **pro-İsrail içeriğinin yükseltilmesini** sağlarken **Filistin yanlısı içeriğin düşürülmesini veya bastırılmasını** sağlayarak bundan yararlanıyor.

Sonuç **duygusal koşullandırmadır**:

- **İsrail'in anlatısını destekleyen içerik** beğeniler, retweet'ler ve görüntülenmeler alır - kullanıcı için **dopamin vuruşları** tetikler ve bu davranışları pekiştirir.
- İsrail'i eleştiren içerik, ne kadar doğru veya acil olursa olsun, genellikle az veya hiç etkileşim almaz - bu da **hayal kırıklığı, kendine şüphe ve sonunda geri çekilmeye** yol açar.

Bu bir **ödül-ceza döngüsü** oluşturur:

- **Etkileşim = doğruluk**
- **Sessizlik = utanç**
- Zamanla, kullanıcılar bilinçsizce **iyi performans gösteren içeriğe uyum sağlamak için kendilerini ayarlar, görünürlüğü gerçeğe karıştırır.**

Yankı Odaları ve Üretilmiş Fikir Birliği

X ve TikTok gibi platformlar bir siyasi anlatının bir tarafını yükselttiğinde, **dijital yankı odaları** yaratır - kullanıcıların dar bir görüş yelpazesine tekrar tekrar maruz kaldığı, **evrensel anlaşma** yanılması pekiştiren ortamlar.

Bunun derin psikolojik sonuçları vardır:

- **Asch'in uyum deneylerine** göre, insanlar, yalnız olduklarını hissettiklerinde kişisel inançlarıyla çelişen grup görüşlerini benimseme eğilimindedir.
- Bu, **çoğulcu cehalete** yol açar: kişinin özel görüşlerinin yanlış veya marjinal olduğu inancı, çünkü kimse paylaşmıyor gibi görünüyor.
- İsrail-Filistin bağlamında bu, **Filistinlilere sempati duymanın tehlikeli veya anormal olarak algılanması** anlamına gelir, bu sempatiyi özel olarak hisseden kullanıcılar arasında bile.

Sonuç sadece sessizlik değil, **içselleştirilmiş çarpıtmadır**. Giderek artan sayıda kullanıcı kendi ahlaki içgüdülerine **güvenmemeye** başlar.

Sessizlik Sarmalı: İzolasyonla Susturma

Kullanıcılar, Filistin yanlısı içeriğin cezalandırıldığını - yasaklar, düşük erişim, taciz veya işyeri sonuçlarıyla - gördüklerinde, **kendi kendilerine sansür uygulamayı** öğrenirler. Bu özellikle şu kişiler için geçerlidir:

- Akademik veya profesyonel sonuçlardan korkan öğrenciler
- Demonetizasyon korkusu yaşayan yaratıcılar
- Oracle gibi pro-İsrail şirketlerinde, muhalefet eden meslektaşlarının **ruh sağlığı kaynaklarına** yönlendirildiğini gören çalışanlar

Bu, **sessizlik sarmalı** teorisiyle uyumludur:

İnsanlar, sosyal izolasyon veya ceza korkusuyla bir görüşü ifade etme olasılığı daha düşüktür. Ne kadar az insan konuşursa, muhalefetin nadir olduğu algısı o kadar güçlenir - böylece sessizlik pekişir.

Bu, **Hasbara'nın tam da yaratmayı amaçladığı ortamdır**.

Muhalefetin Patolojikleştirilmesi

Son yıllarda, psikolojik baskı akışın ötesine, işyerine ve topluluğa taşındı. 2023-2025 Gazze savaşı sırasında Oracle'dan gelen raporlar, rahatsız edici bir örüntüyü ortaya koyuyor:

- İsrail eylemlerini eleştiren çalışanlar, endişelerinin özüyle ilgilenmek yerine **ruh sağlığı desteğine** yönlendirildi.
- Yöneticiler, şirket kültüründe “İsrail sevgisi” talep etti - muhalefeti **duygusal istikrarsızlık** veya **mantıksızlık** olarak çerçeveledi.
- Teknoloji ve medya alanlarında, Filistin yanlısı görüşler **patolojikleştiriliyor**, İsrail desteği ise **rasyonel, sivil ve ahlaki** olarak normalleştiriliyor.

Bu taktik, otoriter oyun kitaplarından alınmıştır: ahlaki muhalefeti **zihinsel karışıklık** olarak yeniden çerçevelemek, direnişi siyasi bir perspektif değil, **psikolojik bir sapma** olarak ele almak.

Duygusal Tükenmişlik ve Yorgunluk

Çağdaş Hasbara'nın en yaygın psikolojik etkisi **duygusal yorgunluktur**:

- Özellikle Gazze'deki vahşetleri belgelemeye çalışan kullanıcılar, “**boşluğa bağırıyormuş gibi**” hissettiklerini tarif ediyor.
- Kanıtlara rağmen, gönderileri görmezden geliniyor veya siliniyor.
- Birçoğu umutsuz, endişeli veya umursamıyor gibi görünen akranlarından kopuk hissediyor.

Bu, şu sonuçlara yol açar:

- **Dijital tükenmişlik**: Sürekli duygusal emek nedeniyle aktivizmden çekilme
- **Ahlaki ayrışma**: Hayatta kalma mekanizması olarak travmadan psikolojik uzaklaşma
- **Merhamet yorgunluğu**: Aşırı maruziyet ve algılanan beyhudelik nedeniyle acıya karşı duyarsızlaşma

Sonuçta, **dayanışmanın psikolojik erozyonu** Hasbara'nın en etkili araçlarından biridir. Sansürle değil, **yorgunlukla**.

Seyircinin Çocuklaştırılması

Bir diğer önemli Hasbara stratejisi **basitleştirmedir** - karmaşık jeopolitiği duygusal olarak manipülatif klişelerle çerçevelemek:

- **İsrail sürekli mağdur olarak**
- **IDF dünyanın “en ahlaklı ordusu” olarak**
- **Filistinliler teröristler veya ajansız pasif kurbanlar olarak**

Bu duygusal çerçeveleme seyirciyi çocuklaştırır:

- **Eleştirel düşünmeyi engeller**
- **Factual nüans yerine duygusal sadakati önceliklendirir**
- **Ahlaki ikilikler** yaratır - iyi vs. kötü, biz vs. onlar - bağlam, tarih veya yapısal eleştiri için yer bırakmaz

Kullanıcılar anlamak için değil, **doğru yönde hissetmek için** eğitilir. Ve bu duygusal senaryodan sapma sosyal olarak cezalandırılabilir hale gelir.

Hasbara ve Batı - Lobcilik, Hukuk Savaşı ve Dayanışmanın Kriminalize Edilmesi

Hasbara algıyı şekillendirmekle yetinmez. Nihai amacı, algıyı **güce dönüştürmektir** - yasama, askeri finansman, ticaret politikası ve **direnişi cezalandıran** ve **suç ortaklığını ödüllendiren** yasal çerçevelere.

Batı'da - özellikle Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Almanya ve Fransa'da - Hasbara bir **siyasi enstrüman** haline geldi. Sadece viral videolar veya influencer kampanyaları aracılığıyla değil, **lobcilik, hukuk savaşı, akademik baskı ve sivil toplumun gözetimi** yoluyla konuşlandırılıyor.

Lobicilik Altyapısı: Batı Hasbara'sının Makine Dairesi

Batı'daki Hasbara'nın en güçlü uzantısı, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde **lobcilik altyapısıdır**. Şu gibi örgütler:

- **AIPAC** (Amerikan İsrail Kamu İşleri Komitesi)
- **ADL** (İftira Karşısı Lig)
- **StandWithUs**
- **İsrail-Amerikan Konseyi**
- Ve çok sayıda daha az bilinen PAC'ler

...birbiriyle bağlantılı bir ağ oluşturur ve şunları yapar:

- **Seçimleri etkiler**
- **ABD'nin İsrail'e yönelik dış politikasını şekillendirir**
- **BDS hareketini bastırmak için yasalar hazırlar**
- **Anti-Zionizmi nefret söylemiyle eşitleyen antisemitizm tanımlarını zorlar**

Bu gruplar sadece savunuculuk örgütleri değil - **politika mühendisleridir**, ABD siyasi altyapısına derinden gömülüdür.

Mali Kaldıraç:

- AIPAC yalnız başına 2022 ve 2024 ABD seçim döngülerinde **100 milyon dolardan fazla** harcadı, Gazze'deki ölüm tolleri artsa bile İsrail'e koşulsuz destek sözü veren adayları destekledi.
- Siyasi bağışlar, **İsrail'e sadakat için bir turnusol testi** olarak kullanılıyor. Örneğin, Larry Ellison'ın siyasi adayları İsrail konusundaki duruşlarına göre **değerlendirdiği** bildiriliyor.

Aday Disiplini:

- İsrail politikalarını eleştiren adaylar - örneğin **Ilhan Omar, Rashida Tlaib** veya **Jamaal Bowman** - Hasbara ile hizalı milyonlarca dolarla desteklenen koordineli karalama kampanyaları, dezenformasyon saldırıları ve ön seçim mücadeleleriyle karşı karşıya kalıyor.

Bu etki düzeyi, **ABD dış politikasının İsrail desteğiyle kilitlenmesini** sağlıyor, kamuoyu, yasal ihlaller veya insan hakları endişeleri ne olursa olsun.

Hukuk Savaşı: Dayanışmayı Suç Haline Getirme

Hasbara'nın Batı'daki bir sonraki sınırı **hukuk savaşıdır** - Filistin haklarını destekleyenleri korkutmak ve kriminalize etmek için yasal sistemlerin kullanılması.

BDS Kriminalizasyonu:

- 2025 itibarıyla **36 ABD eyaleti, Boykot, Divestment ve Sanctions (BDS)** faaliyetlerine katılan bireyleri veya işletmeleri cezalandıran yasalar veya yürütme emirleri geçirdi.
- Çoğu İsrail lobi gruplarıyla ortaklaşa yazılan bu yasalar genellikle şunları içerir:
 - Yüklenicilerden **anti-BDS taahhütleri** imzalamasını talep eder
 - Filistin yanlısı aktivizm için öğrencileri veya öğretim üyelerini cezalandırır
 - "Anti-İsrail" olarak görülen kuruluşlardan kamu fonlarını keser

Antisemitizmin Yeniden Tanımlanması:

- Batı hükümetleri giderek **IHRA (Uluslararası Holokost Anma İttifakı) antisemitizm tanımını** benimsiyor, bu tanım İsrail eleştirisini potansiyel bir nefret suçu olarak içeriyor.
- Eleştirmenler, bunun **antisemitizm suçlamasını silahlandırarak** siyasi söylemi ve akademik özgürlüğü susturduğunu savunuyor.
- Almanya ve Fransa'da bu tanım, **Filistin yanlısı gösterilere polis baskınlarına**, yasaklanan protestolara ve STK'lara yönelik soruşturmalara yol açtı.

Kurumsal Sansür:

- Özellikle ABD ve Birleşik Krallık'ta **üniversite profesörleri**, Filistin tarihini öğretmek veya dekolonizasyon hareketlerini desteklemek için artan risklerle karşı karşıya.
- **Canary Mission** gibi örgütler, Filistin haklarını savunan öğrencilerin ve akademisyenlerin kamuya açık kara listelerini tutuyor - bu listeler genellikle işverenler ve göçmenlik görevlileri tarafından kullanılıyor.

Dayanışma Hareketlerinin Gözetimi ve Polisliği

Hukuk savaşıyla paralel olarak, Hasbara ile hizalı hükümetler ve kurumlar, Filistin yanlısı organizasyonu gözetim altına almak ve korkutmak için giderek **terörle mücadele dilini** benimsedi.

Kampüs Gözetimi:

- **Students for Justice in Palestine (SJP)** üniversite şubeleri, bağışçılar ve lobi gruplarının baskısıyla izleniyor, sızılıyor veya askıya alınıyor.

- Kampüs aktivistleri, özellikle Gazze veya Batı Şeria'da şiddet tırmanış dönemlerinden sonra **radikaller veya güvenlik tehditleri** olarak damgalanıyor.

STK'ları Korkutma:

- Yardım grupları, insan hakları gözlemcileri ve hatta BM ajansları, İsrail ihlallerini belgelediklerinde "terörizmi desteklemekle" suçlanıyor.
- **IDF ve İsrail dışişleri bakanlığı**, özellikle Gazze veya Kudüs'te faaliyet gösteren insani yardım çalışanlarını ve muhabirleri hedef alan karalama kampanyalarına bağlandı.

Seyahat Yasakları ve Vize İptalleri:

- Filistin savunucuları, akademisyenler ve gazeteciler, "aşırılık" veya "terörist sempatisi" gibi belirsiz suçlamalarla Batı ülkelerine girişten men ediliyor, sınırlarda işaretleniyor veya konuşma etkinliklerinden engelleniyor.

Kısacası, **aktivizm bizzat bir tehdit olarak yeniden tanımlanıyor** - kamu güvenliğine risk oluşturduğu için değil, anlatı kontrolünü tehdit ettiği için.

Kültürel Savaş: Filistin Meşruiyetini Silme

Dayanışmanın devlet destekli bastırılması, Filistin meşruiyetini tamamen silmeyi amaçlayan **daha geniş bir kültürel projeyle** pekiştiriliyor.

Akademik Baskı:

- Yerleşimci sömürgecilik, apartheid veya yerli direniş üzerine dersler, Filistin'i içeriyorsa fon kesiliyor veya siyasi olarak hedef alınıyor.
- Konferanslar iptal ediliyor, konuşmacılar platformdan çıkarılıyor ve akademik yayınlar Hasbara ile hizalı fon sağlayıcıların baskısıyla sansürleniyor.

Medya Temizliği:

- Batı medya kurumları şunları yapmaya devam ediyor:
 - İsrail saldırganlığını "öz savunma" olarak çerçevelemek
 - **İşgal, etnik temizlik** veya **apartheid** gibi terimlerden kaçınmak
 - Filistinli akademisyenler yerine Hasbara "uzmanlarını" platforma çıkarmak
- Bu çerçeveyi sorgulayan gazeteciler azarlanıyor, görevlerden alınıyor veya çevrimiçi taciz kampanyalarıyla karşı karşıya kalıyor.

Kültürel Kara Liste:

- Filistin'e destek ifade eden sanatçılar, film yapımcıları ve müzisyenler, özellikle ABD ve Birleşik Krallık festival devrelerinde **davet edilmekten çıkarılıyor, kara listeye alınıyor veya cezalandırılıyor**.

- Büyük kültürel fon sağlayıcılar genellikle dolaylı olarak **“anti-BDS” uyumluluğu** talep ediyor, fonlamayı siyasi sessizliğe bağlıyor.

Direnış ve İfşa - Hasbara Makinesini Kırma

Hasbara kontrol üzerine gelişir: medya, mesajlaşma ve algı kontrolü. Bilgi ekosistemini kendi gerçeklik versiyonuyla boğmaya ve rakip anlatıları hukuk savaşı, sansür ve psikolojik baskıyla susturmaya dayanır.

Ancak en sofistike propaganda sistemi bile **sınırlara** ve **çatlaklara** sahiptir.

Hasbara'nın Batı kurumları ve dijital platformlardaki hakimiyetine rağmen, küresel bir karşı-anlatı ortaya çıktı. Bu, merkezi olmayan, dijital olarak yerli, ahlaki olarak temellenmiş ve genellikle kurumsal güce sahip olmayanlar tarafından yönlendiriliyor - **silinme altında hakikat anlatımına** adanmış gazeteciler, aktivistler, sanatçılar, hayatta kalanlar ve teknoloji uzmanları.

Tanıklığın Gücü: Gazetecilik Direniş Olarak

Hasbara'ya karşı en güçlü direniş biçimlerinden biri **tanıklık** eylemidir - özellikle gerçek zamanlı olarak.

Vatandaş Gazeteciliği:

- 2023–2025 Gazze savaşlarında, dünyanın bildiği çoğu şey ana akım medyadan değil, Filistinliler tarafından çekilen ve sosyal medya aracılığıyla paylaşılan **doğrudan video görüntülerinden** geldi.
- Bu ham tanıklıklar - ağlayan anneler, bombalanmış hastaneler, yaralı çocuklar - temizlenmiş anlatıları kesti ve **sansürlenmeden önce** milyonlara ulaştı.

Araştırmacı Gazetecilik:

- +972 Magazine, The Intercept, Middle East Eye ve Electronic Intifada gibi yayınlar şunları belgelemeye devam ediyor:
 - İsrail askeri dezenformasyon kampanyaları
 - Filistinlilere karşı kullanılan gözetim teknolojileri
 - Silah satışları ve sansürde Batı suç ortaklığı
- Substack ve Patreon gibi platformlardaki bağımsız gazeteciler, başka yerlerde sansürlenene eleştirel raporlamayı yayınlamak için editoryal kısıtlamaları aştı.

Arşiv Aktivizmi:

- **Forensic Architecture** ve **Visualizing Palestine** gibi kolektifler, veri, haritalama ve OSINT (Açık Kaynak İstihbaratı) kullanarak **çürütülemez, belgelenmiş kayıtlar** oluşturuyor - İsrail savaş suçları, arazi gaspları ve apartheid politikaları - bu kaynaklar artık uluslararası yasal dosyalarda ve insan hakları raporlarında kullanılıyor.

Teknoloji Egemenliđi: Platformların Ötesinde İnşa Etme

X, TikTok ve Instagram gibi ana akım platformların artık derinden tehlikeye atıldığının farkına varan birçok teknoloji uzmanı ve topluluk, **merkezi olmayan ve etik alternatiflere** yöneliyor. En dikkat çekici iki tanesi **Mastodon** ve **UpScrolled**'dir.

Mastodon: Merkezi Olmayan Mikroblog

Mastodon, **Fediverse**'in bir parçasıdır - merkezi olmayan, kullanıcı kontrollü sosyal platformlar ağı. X'in aksine, Mastodon **bir milyardere ait değil**, reklam sunmuyor ve içeriği algoritmik olarak kûrate etmiyor.

- **Yerel moderasyon**, Filistin yanlısı içeriğin algoritmik olarak gömülmesi veya yasaklanması olasılığını azaltır.
- Birçok Mastodon örneği açıkça **sömürge karşıtı, apartheid karşıtı ve adalet yanlısı** çerçeveleri destekler.
- X'te platformdan çıkarılmış gazeteciler ve organizatörler, direniş arşivlemek ve yükseltmek için daha güvenli bir merkez olarak **Mastodon'da yeniden varlık kurdu**.

Mastodon mükemmel bir çözüm değil - daha küçük bir kullanıcı tabanı ve sınırlı erişime sahip - ancak **kurumsal ele geçirme ve algoritmik önyargıya direnen dijital dayanışma altyapısı modelini** temsil ediyor.

UpScrolled: İnsan Merkezli Sosyal Haberler

UpScrolled, geleneksel haber akışı uygulamalarına büyüyen bir alternatif olup, şu özelliklere vurgu yapar:

- **Algoritmik şeffaflık**
- **Topluluk odaklı içerik kûrasyonu**
- **Ruh sağlığına duyarlı tasarım**

Etkileşimi maksimize eden algoritmalar kullanmak yerine, UpScrolled kullanıcılara **neyi göreceklerini seçme** ve markalar veya influencer'lar yerine **güvenilir kûratörleri takip etme** yetkisi verir.

Hasbara bağlamında:

- UpScrolled, **doyma taktiklerine ve içerik taşkınına bağışık bir platform** sunar.
- Özellikle diğer platformlarda içerik karartmaları sırasında **filtresiz güncellemeler** paylaşmak için **medya eğitmenleri ve aktivistler** tarafından kullanılıyor.
- **Bilgiyi kasıtlı tüketim** üzerine odaklanması, **nüans, tarih ve etik tanıklık** için alan yaratır.

Hala gelişmekte olsa da, UpScrolled **dijital direniş etiğini** temsil eder - akışın bir zorlama değil, yansıma alanı haline geldiği bir yer.

Kolektif Hafıza Projeleri

Hasbara, tarihsel silmeye dayanır: **Nakba**'nın, geçmiş katliamların, on yıllardır süren mülksüzleştirilmenin silinmesi. Buna karşılık, yeni nesil yaratıcılar, Filistin deneyimini koruyan ve hafızayı dijital ortak alana yeniden yazan **karşı-tarihler** inşa etmeye çalışıyor.

Dijital Anıtlar ve Sanat:

- Sanatçılar ve kodlayıcılar, **yıkılan köylerin interaktif haritalarını**, Gazze'deki ölümler için sanal anıtları ve küresel imparatorluk tarihine bağlı sömürge şiddeti arşivlerini yarattı.
- **Decolonize Palestine** ve **Palestinian Archive** gibi projeler, basitleştirme ve tarihsel unutkanlığa direnen metinler, görüntüler ve sözlü tarihler kürate ediyor.

Topluluk Eğitimi:

- Tabandan eğitimciler, **tarihsel bağlamı geri kazanmak** ve **propaganda anlatılarına meydan okumak** için öğretim toplantıları, okuma grupları ve çevrimiçi kurslar düzenliyor.
- Zine kolektifleri ve dijital kütüphaneler, kurumların dışında **siyasi yeniden eğitim** için gayri resmi ama güçlü araçlar olarak ortaya çıktı.

Yasal ve Kurumsal Karşı Duruş

Kompromize edilmiş sistemler içinde bile, Hasbara büyüyen bir dirençle karşı karşıya:

İnsan Hakları Yasal Eylemi:

- **Al-Haq**, **Adalah** ve **Defense for Children International-Palestine** gibi gruplar, Hasbara'nın kendi çarpıtmalarını **uluslararası mahkeme davalarında**, soykırım ve apartheid davaları dahil, kanıt olarak kullanıyor.

Üniversite Organizasyonu:

- Öğrenciler, protesto, işgal ve dava yoluyla Filistin dayanışması üzerindeki yasaklara meydan okumaya devam ediyor.
- Yasal koalisyonlar, anayasal ifade özgürlüğü korumalarını ihlal ettiğini savunarak ABD mahkemelerinde **anti-BDS yasalarına** başarıyla meydan okudu.

İhbarcı İfşaları:

- Sosyal medya şirketleri ve STK'ların eski çalışanları artık **iç belgeleri sızdırıyor**, algoritmaların nasıl ayarlandığını ve içerik moderasyon politikalarının İsrail lobi baskısıyla koordine edildiğini ortaya koyuyor.

Küresel Dayanışma: Mücadeleyi Yeniden Bağlama

Belki de en güçlü şekilde, Hasbara'ya küresel direniş, **Filistin'i diğer kurtuluş hareketleriyle bağlamaktadır**:

- Yerli topluluklar, **yerleşimci sömürgeciliğin** ortak örüntülerini tanır

- Siyah kurtuluş hareketleri, **polis militarizasyonunun** ortak mantığını adlandırır
- Güney Afrika'daki apartheid karşıtı gaziler, **İsrail'in eski zalimlerinin oyun kitabını çoğalttığını** çağırır

Bu **kesişimsel dayanışma**, Hasbara'nın Filistin direnişini izole etmesini ve damgalamasını zorlaştırır. Filistin'i benzersiz bir çatışma vakası olarak değil, **imparatorluğa, gözetime ve adaletsizliğe karşı küresel mücadelenin odak noktası** olarak yeniden konumlandırır.

Görülen Geri Alınamaz - Gerçek, Hafıza ve Anlatı Tekelinin Çöküşü

Onlarca yıl boyunca, İsrail'in Hasbara makinesi olağanüstü bir başarıyla çalıştı. Sıkı yönetilen bir imaj yansıttı: kuşatma altında demokratik bir devlet, öz savunma yapan ahlaki bir ordu, irrasyonel nefrete maruz kalan bir Batı müttefik. Bu anlatı gerçekliğin yanında var olmadı - onun yerini aldı, ders kitaplarına, manşetlere, politikalara ve duygusal reflekslere sızdı.

Ancak anlatılar, rejimler gibi çökebilir.

Ve son iki yılda, geri dönüşü olmayan bir şey oldu.

Kamuoyu ilişkilerine, influencer kampanyalarına, algoritmik manipülasyona, yasal bastırmaya ve kurumsal ele geçirmeye harcanan milyarlarca rağmen, **gerçek sıyrıldı**. İzin verildiği için değil, hayatta kalanlar tarafından taşınarak, tanıklar tarafından belgelenerek ve gözlerini ayırmayı reddeden sıradan insanların ağları tarafından yükseltilerek **çatlaklardan zorla geçti**.

Gazze'de, Batı Şeria'da, Kudüs'te gördüklerimiz - ihbarcılardan, dijital araştırmacılardan, tarihçilerden, çocuklardan ve şairlerden öğrendiklerimiz - **geri alınamaz**.

Söylemi değiştirdi.

Ve **bizi** değiştirdi.

Anlatı Tekelinin Çöküşü

Hasbara bir zamanlar Batı'daki baskın söylem üzerinde neredeyse tam kontrolle çalışıyordu. Tartışmaları kazanmadı - **ne tartışılabilirliğini belirledi**.

Ama bu tekel çatladı.

- **Sosyal medya, kapı bekçisi yapısını kırdı**, İsrail satın almalar ve moderasyon baskısıyla kontrolü yeniden sağlamaya çalışsa bile.
- **Vatandaş gazeteciliği, "savunma" kisvesi altında savaş suçlarını görmezden gelmeyi zorlaştıran filtresiz gerçekle zaman çizelgelerini doldurdu.**
- **Filistinli tarihçiler, sanatçılar ve aktivistler**, küresel söylemde hak ettikleri yeri aldı, hakkında konuşulmak yerine *konusmayı* reddetti.

Evet, X ve TikTok gibi platformlar bu kırılmayı bastırmak için yeniden düzenlendi - ama baskın anlatıya verilen zarar yapıldı. Hasbara hala çarpıtabilir. Ama artık **silemez**.

Küresel Ahlaki Yeniden Kalibrasyon

Birçoğu için, son iki yıl ahlaki bir uyanış olarak hizmet etti:

- **Bir zamanlar karmaşık olarak çerçevelenen şey artık sömürge olarak anlaşıyor.**
- **Bir zamanlar “çatışma” olarak görülen şey artık apartheid olarak anlaşıyor.**
- **Bir zamanlar savunma olarak boyanan şey artık hakimiyet olarak tanınıyor.**

Canlı yayında ölen çocukları, soğukkanlılıkla öldürülen gazetecileri, moloz haline gelen hastaneleri gördük - ve gerekçeler gerçek zamanlı olarak çöküyor.

Ayrıca, sınırlar ötesinde insanların **ırkçılığa, gözetime, militarizme ve devlet şiddetine** karşı küresel mücadelelerde Filistin’e bağlanarak ayağa kalktığını gördük.

Bu geçici bir an değil. Bu bir **ahlaki yeniden kalibrasyon** - ve Hasbara’nın bunu tersine çevirecek kadar güçlü bir algoritması yok.

Direnış Olarak Hafıza

Hasbara’nın kalbinde basit bir hedef var: **silme**.

- **Nakba’nın silinmesi**
- **Sömürge şiddetinin silinmesi**
- **Filistin insanlığının silinmesi**
- **Gördüklerini hatırlamaya ve adlandırmaya cüret edenlerin silinmesi**

Ve bu yüzden panzehir - en radikal eylem - **hatırlamaktır**.

Arşivlemek. Atıf yapmak. Tanıklık etmek. Öğretmek. Konuşmak, popüler olmadığında bile. Özellikle popüler olmadığında.

Hafıza pasif değildir. Bu bir silahtır. Satın alınamayan, gömülemeyen veya markalaştırılamayan bir silah.

Öndeki İş: Anlatı Direnişinden Yapısal Değişime

Hasbara’yı ifşa etmek sadece ilk adımdır.

Gerçek görev şunlarda yatıyor:

- Gelecek nesillerin cehalet içinde yetiştirilmemesi için **eğitimi dekolonize etmek**
- Savaş propagandasında suç ortağı haline gelen **kurumsal medya ve teknoloji tekellerine meydan okumak**
- PR tarafından maskelenen suçlar için **hesap verebilirlik talep etmek**
- Filistin kurtuluşunu sadece retorik olarak değil, **maddi olarak desteklemek**

Kendimize sadece hangi gerçekleri gördüğümüzü değil, **bu gerçeklerin bize hangi sorumlulukları yüklediğini** sormalıyız.

Görülen Geri Alınamaz

Geri dönüş yok.

Görüntüler küresel bilincin zaman çizelgesine kazındı. Ölülerin isimleri akışlarımızda, şiirlerimizde, protestolarımızda, politikalarımızda yaşıyor. Tarih artık gerçek zamanlı olarak direniş olmadan yeniden yazılamaz.

Anlatı tekelinin çöküşü sadece bir medya hikayesi değil. Bu, **ne tür bir dünyada yaşamaya razı olduğumuz** ve bu açıklığı konforumuz pahasına olsa bile net bir şekilde görmeye hazır olup olmadığımız hakkında bir hikaye.

Ve bir kez net bir şekilde görüldüğünde, geri alınamaz.

Bir kez duyulduğunda, sağır olduğumuzu iddia edemeyiz.

Bir kez öğrenildiğinde, cehalete dönemeyiz.

Referanslar ve İleri Okuma

Kitaplar ve Akademik Kaynaklar

- Baroud, Ramzy. *The Last Earth: A Palestinian Story*. Pluto Press, 2018.
- Pappé, Ilan. *The Ethnic Cleansing of Palestine*. Oneworld Publications, 2006.
- Khalidi, Rashid. *The Hundred Years' War on Palestine*. Metropolitan Books, 2020.
- Erakat, Noura. *Justice for Some: Law and the Question of Palestine*. Stanford University Press, 2019.
- Herman, Edward S., ve Noam Chomsky. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. Pantheon, 1988.
- Fuchs, Christian. *Social Media: A Critical Introduction*. Sage Publications, 2021.
- Morozov, Evgeny. *The Net Delusion: The Dark Side of Internet Freedom*. PublicAffairs, 2011.

Gazetecilik ve Araştırmacı Raporlama

- +972 Magazine - www.972mag.com İsrail askeri politikası, Hasbara, dijital gözetim ve işgal üzerine derinlemesine araştırmalar.
- *The Intercept* - www.theintercept.com ABD suç ortaklığı, lobicilik etkisi ve teknoloji platform manipülasyonu üzerine araştırmalar.
- *Middle East Eye* - www.middleeasteye.net Bölgedeki yerinde raporlama ve medya analizi.
- *Electronic Intifada* - www.electronicintifada.net Dezenformasyonu ve hak ihlallerini ifşa eden bağımsız Filistin gazeteciliği.
- *The Guardian*: "TikTok Gazze bombalamaları sırasında Filistin içeriğini bastırıyor, yaratıcılar söylüyor." (2023)
- *Wired*: "X Şimdi İsrail-Filistin Bilgi Savaşında Bir Silah." (2024)

- *The New York Times*: "Larry Ellison'ın Washington'daki Etkisi Oracle'ın Genişlemesiyle Büyüyor." (2025)
- *Haaretz*: "İsrail Dışişleri Bakanlığı Dijital Propaganda Kampanyalarını Nasıl Finanse Ediyor." (2023)

Resmi Belgeler ve Sızıntılar

- **2019 İsrail Stratejik İşler Bakanlığı ihalesi** gizli bir dijital kampanya için: ~3 milyon NIS bütçe
- **IHRA Antisemitizm Tanımı** (küresel olarak benimsenmiş ve itiraz edilmiş): www.holocaustremembrance.com
- **AIPAC 2024 Lobcilik Açıklamaları**: OpenSecrets.org
- **Twitter/X Topluluk Notları Kılavuzları** ve Musk beyanları (Internet Archive ve Tech Policy Center aracılığıyla arşivlendi)
- **Oracle Çalışan Açık Mektubu**, pro-İsrail kurumsal kültürüne ilişkin iç protesto (2025'te TechLeaks aracılığıyla sızdırıldı)

Platform Çalışmaları ve Teknoloji Analizi

- **Forensic Architecture**: www.forensic-architecture.org İsrail savaş suçları ve anlatı bastırma üzerine multimedya araştırmaları.
- **Visualizing Palestine**: www.visualizingpalestine.org Hasbara çerçevelemesine meydan okuyan veri odaklı anlatılar ve infografikler.
- **AlgorithmWatch**: www.algorithmwatch.org İçerik moderasyonunda ve algoritmik amplifikasyonda siyasi önyargı üzerine çalışmalar.
- **Mastodon Dokümantasyonu**: docs.joinmastodon.org Merkezi olmayan moderasyonun direniş medyasını nasıl desteklediğini anlamak için.
- **UpScrolled (Beta)**: www.upscrolled.org Etik sosyal medya tasarımı ve dekolonize kürasyonla deney yapan erken aşama platform.

Yasal ve İnsan Hakları Kaynakları

- **Al-Haq**: www.alhaq.org - Filistin insan hakları yasal STK'sı
- **Adalah**: www.adalah.org - İsrail'deki Arap Azınlık Hakları için Hukuk Merkezi
- **Defense for Children International - Palestine**: www.dci-palestine.org
- **Human Rights Watch**: İsrail'in apartheid uygulamaları üzerine raporlar (2021-2025)
- **Amnesty International**: "İsrail'in Filistinlilere Karşı Apartheid'i" (2022)

Aktivist ve Eğitim Kaynakları

- **Decolonize Palestine**: www.decolonizepalestine.com Hasbara, BDS ve Nakba inkarı gibi kilit konularda açık kaynaklı, atıf ağırlıklı açıklamalar.
- **Jewish Voice for Peace**: www.jewishvoiceforpeace.org ABD politikasını ve İsrail apartheid'ini sorgulayan önde gelen anti-Siyonist Yahudi örgütü.
- **BDS Hareketi Resmi Sitesi**: www.bdsmovement.net Kaynaklar, kampanya araç setleri ve boykot savunuculuğu hakkında yasal güncellemeler.

- **Palestine Legal:** www.palestinelegal.org Aktivistlerin ve öğrencilerin haklarını savunan ABD merkezli yasal destek grubu.

İleri Okuma Listeleri ve Kürate Edilmiş Arşivler

- **"Reading Palestine"** müfredatı, Columbia Students for Justice in Palestine (2024)
- **"Digital Apartheid: Algoritmik Önyargı ve İsrail Üzerine Bir Okuma"** (TechSolidarity, 2025)
- **"Platform Sansürü ve Siyasi Önyargı"** - MIT Media Lab Journal (Bahar 2025)

Arşiv ve Uzun Vadeli Araştırma İçin

- **Internet Archive / Wayback Machine** - silinmiş veya sansürlenmiş materyallere erişim için
- **Palestinian Digital Archive:** www.palarchive.org
- **Nakba Map Project:** www.nakbamap.com
- **Israel-Palestine Timeline** (IFamericansknew.org): www.ifamericansknew.org